

การประเมิน โครงการ

แก้ไขปัญหาหายาเสพติด 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

■ ดลมารรณ์ บากา¹, รงอิม นิยมเดชา²
สมอดน์ นาคเสวี³, สุวิชา ยี่สุนทร⁴

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาหายาเสพติดในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นปัญหารุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติมากขึ้นเป็นลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในหมู่เยาวชนไทยมุสลิมที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว จนบรรดาผู้นำมุสลิมได้เรียกร้องให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาแก้ไขปัญหานี้อย่างจริงจังโดยเร่งด่วนซึ่งรัฐบาลได้สนองตอบอย่างทันที่ด้วยการอนุมัติงบประมาณประมาณ 3,438,500 บาท ในการดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ เพื่อนำความสงบสุข ความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน และคุณภาพของประชาชนชาวไทยมุสลิมให้กลับสู่สังคมโดยเร็วที่สุด(กองทัพบกที่ 4, 2534)

โครงการต่าง ๆ ที่ได้ปฏิบัติระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนพฤศจิกายน 2534 มีทั้งแผนงานด้านป้องกันยาเสพติด และแผนงานด้านปราบปรามยาเสพติด ซึ่งมีทั้งหมด 8 โครงการ คือ

ก. แผนงานด้านป้องกันยาเสพติด แผนงานด้านนี้มี 4 โครงการ ได้แก่

1. โครงการชุมชนป้องกันปราม โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

1.1 เพื่อแสวงหาความร่วมมือจากองค์กรประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหายาเสพติด

1.2 เพื่อกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาของชาวไทยมุสลิม โดยชุมชนมุสลิม

1.3 เพื่อให้มีคู่มือแก้ปัญหาหายาเสพติด สำหรับใช้เผยแพร่

วิธีการดำเนินงาน

1. จัดทำคู่มือแก้ปัญหาหายาเสพติด ทั้งภาษาไทยและภาษายาวี

2. สัมมนาผู้นำศาสนาและผู้นำชุมชน ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 2 รุ่น รุ่นละ 30 คน

2. โครงการค่ายเยาวชนสัมพันธ์ เพื่อป้องกันยาเสพติด โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อคัดเลือกเยาวชนนอกสถานศึกษาที่ว่างงาน หรือมีพฤติกรรมล่อแหลมการติดยาเสพติดมาให้ความรู้เป็นการป้องกันตนเอง และชุมชนให้ปลอดภัยจากยาเสพติด

2. เพื่อระดมหน่วยงานของรัฐให้ลงมาสู่กลุ่มเป้าหมาย โดยตรงในการร่วมมือกันป้องกันยาเสพติด

วิธีการดำเนินงาน

จัดค่ายเยาวชนสัมพันธ์ 2 รุ่น ๆ ละ 100 คน โดยคัดเลือกเยาวชนไทยมุสลิม อายุระหว่าง 15-25 ปี จากอำเภอที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างรุนแรงใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ สงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล

¹ด.ม. (ศาสนาเปรียบเทียบ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

²M.A. (Comparative Jurisprudence), วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

³ท.น. (เศรษฐศาสตร์เกษตร), วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

⁴ด.ศ.ม. (ศึกษาศาสตร์เพื่อสังคมชุมชน), วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

3. โครงการประชาสัมพันธ์และปฏิบัติการจิตวิทยา
โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

3.1 เพื่อระดมหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหายาเสพติดในชุมชนไทยมุสลิมซึ่งเป็นพื้นที่พิเศษ

3.2 กระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวต่อปัญหาเสพติด และมีความเข้าใจที่ถูกต้องเรื่องแนวทางการป้องกันยาเสพติด

วิธีการดำเนินงาน

1. สัมมนาผู้แทน/หน่วยงานที่จะออกปฏิบัติงาน

2. จัดเตรียมอุปกรณ์ และมอบหมายหน้าที่ของแต่ละคนพร้อมซักซ้อมความเข้าใจในการออกปฏิบัติงาน

3. จัดกิจกรรมรณรงค์ในชุมชน และสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การบรรยาย การแสดงบนเวที การแข่งขันตอบปัญหา ฯลฯ ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

4. โครงการรณรงค์สัญจรต่อต้านยาเสพติด โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

4.1 เพื่อออกไปพบปะกลุ่มเป้าหมายในระดับหมู่บ้าน ตำบล ของอำเภอที่มีการระบาดรุนแรงในลักษณะเกาะประดู

4.2 เพื่อทราบปัญหาการแพร่ระบาด และข่าวสารการเสพติดและการค้าในชุมชน

วิธีการดำเนินงาน

กำหนดแผนชุดหน่วยเคลื่อนที่ของดชด.ภาค 4 ออกปฏิบัติการจิตวิทยา และเน้นทนาการ พร้อมสอดแทรกความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติดตามชุมชนระดับตำบลหมู่บ้านที่มีการแพร่ระบาดรุนแรง จำนวน 30 อำเภอ ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ข. แผนงานด้านปราบปรามยาเสพติด แผนงานด้านนี้มี 4 โครงการเช่นกัน คือ

1. โครงการรวบรวมข่าวสาร โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

ประสงค์ ดังนี้

1.1 เพื่อแสวงหาข่าวสารการลักลอบค้ายาเสพติด จากหน่วยปราบปราม และหน่วยข่าวต่าง ๆ ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

1.2 เพื่อกำหนดภารกิจการปราบปราม ให้กับชุดปฏิบัติการ

1.3 เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาเสพติดในพื้นที่

วิธีการดำเนินงาน

1. จัดตั้งฝ่ายอำนวยการข่าว
2. วางระบบการรวบรวมข่าวสารจากทุกแหล่งข่าว

3. ศึกยารวบรวมวิเคราะห์ จำแนกข่าวสารตามความต้องการใช้ประโยชน์ รวมทั้งนำเสนอแผนการปราบปรามในแต่ละพื้นที่ให้กับชุดปฏิบัติการต่าง ๆ

4. วางระบบจัดเก็บข่าวสารตามประเภทที่ต้องการใช้ประโยชน์

5. รวบรวมสรุปผลการปฏิบัติงานเมื่อสิ้นโครงการ

2. โครงการนิเทศการดำเนินงานด้านการปราบปรามยาเสพติด โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เฝ้าข่ายปราบปรามในพื้นที่ ทั้งระดับกองบังคับการหัวหน้าชุดปฏิบัติการทุกชุด ในโครงการทั้ง 5 จังหวัดได้เข้าใจ และตระหนักถึงการแก้ปัญหาเสพติดร่วมกันอย่างชัดเจน

วิธีการดำเนินงาน

1. จัดประชุมชี้แจงแผนการแก้ปัญหาเสพติดในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยแบ่งออกเป็น 2 รุ่น คือ

- รุ่นที่ 1 ประชุมระดับผู้กำกับ ตำรวจภูธรจังหวัดทุกจังหวัด และสารวัตรใหญ่ทุกอำเภอ จำนวน 57 นาย

- รุ่นที่ 2 ประชุมระดับหัวหน้าชุด

ปฏิบัติการทุกชุด รวม 62 ชุด จำนวน 62 คน

2. เจ้าหน้าที่จาก กปป.,คปต. ร่วมปฏิบัติงาน และติดตามสังเกตการณ์

3. โครงการการปราบปรามการแพร่ระบาดของยอย โครังการนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อลดปัญหาการถ่ายยเสพติดรายยอยในทุกพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ระบาดรุนแรง และปานกลาง

วิธีการดำเนินงาน

1. จัดตั้งชุดปฏิบัติการสืบสวนปราบปรามยเสพติดระดับแพร่ระบาด ในพื้นที่ 41 อำเภอ กับ 9 กิ่งอำเภอ รวม 57 ชุด โดยแบ่งระดับความรุนแรงของปัญหาออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่

1) ระดับแพร่ระบาดรุนแรง มีจำนวน 30 อำเภอ มีเจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการอำเภอละ 6 นาย

2) ระดับแพร่ระบาดเบาบาง มีจำนวน 20 อำเภอ มีเจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการอำเภอละ 3 นาย

2. ดำเนินการสืบสวนปราบปรามการยเสพและการถ่ายยเสพติด ในพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยงาน

3. จัดทำรายงานสรุปข่าวสาร สรุปผลปฏิบัติการไปยังฝ่ายอำนวยการ

4. โครงการการปราบปรามการถ่ายยเสพติดระดับกลาง โครังการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อลดทอนผู้ถ่ายยเสพติดระดับยส่งไปยังผู้ถ่ายยยอยออกจากพื้นที่ให้มากที่สุด

วิธีการดำเนินงาน

1. จัดตั้งชุดปฏิบัติการสืบสวนปราบปรามระดับยส่งในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ 5 ชุด ๆ ละ 5 คน

2. ดำเนินการสืบสวนปราบปรามนักถ่ายยเสพติดระดับยส่ง ทั้งจากการสืบสวนและจากการยยผลจากการปราบปรามผู้ถ่ายยยอย

3. จัดทำรายงานข่าวและสรุปผล การปฏิบัติงานเสนอผู้อำนวยการ

4. สรุปการปฏิบัติงานเมื่อสิ้นสุดโครงการ

วัตถุประสงค์

ในการประเมินโครงการทั้งแปดโครงการในครั้งนี้ คณะผู้ประเมินโครงการได้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของโครงการที่มีต่อประชาชน เยาวชน ผู้นำศาสนา และผู้นำท้องถิ่นทั้งในพื้นที่ระบาดรุนแรงและพื้นที่ระบาดเบาบาง

ขอบเขตของการประเมินผล

ในการประเมินผลครั้งนี้ คณะผู้วิจัยมีขอบเขตจำกัดทั้งด้านเวลาและงบประมาณ อีกทั้งคณะผู้วิจัยไม่เคยร่วมโครงการมาก่อน ได้รับมอบหมายให้ประเมินโครงการหลังจากที่โครงการได้ปฏิบัติเสร็จไปแล้ว จึงเป็นการประเมินโครงการเสร็จสิ้น ไม่มีการประเมินก่อน หรือระหว่างการดำเนินการ จึงไม่ได้เป็นการประเมินที่ครบวงจร เป็นการประเมินโครงการทั้งแปดโดยภาพรวม ไม่ได้ประเมิน แต่ละโครงการแต่อย่างใด

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง จังหวัดสงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

พื้นที่ระบาดรุนแรง หมายถึง พื้นที่ที่ทางราชการได้กำหนดให้เป็นพื้นที่ที่มีการระบาดของยเสพติดอย่างรุนแรง มี 30 อำเภอ ใน 5 จังหวัด คือ :

ปัตตานี : อำเภอเมือง ยะหริ่ง ยะรัง โคนโพธิ์ สายบุรี หนองจิก ปะนาเระ มายอ และ กิ่งอำเภอกะพ้อ

ยะลา : อำเภอเมือง รามัน ยะหา และ เบตง
นราธิวาส : อำเภอเมือง สุโหงโก-ลก ตากใบ ระแงะ รือเสาะ ยี่งอ แวง สุโหงไต้ และบาเจาะ

สงขลา : อำเภอเมือง หาดใหญ่ สิงหนคร ระโนด และสะเดา

สตูล : อำเภอเมือง ละงู และ กิ่งอำเภอท่าแพ
พื้นที่ระบาดเบาบาง หมายถึง พื้นที่ที่ทางราชการกำหนดให้เป็นพื้นที่ที่มีการระบาดของยเสพติดเพียง

เบาบาง จำนวนไม่มาก ซึ่งมี 20 อำเภอใน 5 จังหวัด ชายแดนภาคใต้ คือ

ปัตตานี : กิ่งอำเภอไม้แก่นและกิ่งอำเภอทุ่งยางแดง

ยะลา : อำเภอบันนังสตา และอำเภอธารโต

นราธิวาส : อำเภอศรีสาคร สุคีริน กิ่งอำเภอจะแนะ

สงขลา : อำเภอสะทิงพระ จะนะ นาทวี เทพา สะบ้าย้อย รัตภูมิ กิ่งอำเภอกระแสสินธุ์ กิ่งอำเภอนาหม่อม กิ่งอำเภอควนเนียงและกิ่งอำเภอบางกล่ำ

สตูล : อำเภอควนโดน ควนกาหลง และทุ่งหว้า ประชาชน หมายถึง ประชาชนในพื้นที่ยาเสพติดระดับรุนแรงและเบาบาง

เยาวชน หมายถึง เยาวชนอายุ 12-25 ปี ในพื้นที่ยาเสพติดระดับรุนแรงและเบาบาง

ผู้นำศาสนา หมายถึง คณะกรรมการมัสยิด และครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ยาเสพติดระดับรุนแรงและเบาบาง

ผู้นำท้องถิ่น หมายถึง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน สมาชิกสภาภิบาลและสมาชิกเทศบาลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ยาเสพติดระดับรุนแรงและเบาบาง

ผลกระทบของโครงการ หมายถึง ผลกระทบของโครงการทั้งแปดโครงการที่มีต่อประชาชนเยาวชน ผู้นำศาสนา และผู้นำท้องถิ่นด้านต่อไปนี้

- 1) การเคยได้ยินชื่อโครงการ
- 2) การเคยเข้าร่วมในโครงการดังกล่าว
- 3) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการ
- 4) การป้องกันและการปราบปรามการแพร่

ระบาดของยาเสพติด

- 5) ทศนคติที่มีต่อโครงการ

โครงการทั้งแปด หมายถึง โครงการที่ได้ปฏิบัติระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนพฤศจิกายน 2534 ซึ่งมี 8

โครงการ คือ

1. โครงการชุมชนป้องกันยาเสพติด
2. โครงการเยาวชนสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติด
3. โครงการประชาสัมพันธ์และปฏิบัติการจิต-

วิทยา

4. โครงการรณรงค์สัญจรต่อต้านยาเสพติด

5. โครงการรวบรวมข่าวสาร

6. โครงการนิเทศการดำเนินงานด้านการปราบปรามยาเสพติด

7. โครงการปราบปรามการแพร่ระบาดของรายย่อย

8. โครงการปราบปรามการค้ายาเสพติดระดับกลาง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้

2. จะได้แนวทางในการป้องกันและปราบปรามการเสพยาเสพติดให้ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนหาแนวทางในการฟื้นฟูบำบัด

3. จะนำเสนอข้อมูลแก่ ปปส.และกองทัพภาคที่ 4 ในอันที่จะวางแผนป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในระยะยาวต่อไป

สรุปผล

จากการวิเคราะห์ที่ผ่านมา สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัว

กลุ่มประชากรเป้าหมายอันได้แก่ ประชาชนเยาวชน ผู้นำศาสนา ผู้นำท้องถิ่น ล้วนแล้วเป็นหัวหน้าครัวเรือน ยกเว้นเยาวชน ส่วนใหญ่เป็นบุตรของหัวหน้าครัวเรือน อีกทั้งประชากรส่วนใหญ่เป็นชายไทยมุสลิม

เกี่ยวกับช่วงอายุของกลุ่มประชากรในพื้นที่ระดับรุนแรง ประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 35-39 ปี เช่นเดียวกับผู้นำท้องถิ่น ส่วนผู้นำศาสนาส่วนมากอยู่ในช่วงอายุ 55 ปีขึ้นไป สำหรับเยาวชน ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 15-19 ปี และ 20-24 ปี

สำหรับในพื้นที่ระบอบเบาง ประชาชนและผู้
นำท้องถิ่นส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 40-44 ปี เยาวชนส่วน
ใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 20-24 ปี ส่วนผู้นำศาสนาส่วนใหญ่
อยู่ในช่วงอายุ 45-49 ปี

ด้านการศึกษายาสามัญ ประชาชน ผู้นำศาสนา
และผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ ทั้งในพื้นที่ระบอบรุนแรงและ
เบาง มีการศึกษาในระดับ ป.4 หรือเทียบเท่า ส่วน
เยาวชนทั้งสองพื้นที่ ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับ ป. 5 -
ป. 7 หรือเทียบเท่า

ส่วนการศึกษาศาสนาในพื้นที่ระบอบรุนแรง
ประชาชน เยาวชน และผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่ได้เรียน
นอกจากผู้นำศาสนาซึ่งส่วนมากเรียนแบบปอเนาะบ้าง
เรียนที่มัสยิดกันบ้าง ส่วนในพื้นที่ระบอบเบาง ประชาชน
และเยาวชนส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับอิตาอียะฮ์
(ปี 1 -ปี 4) ส่วนผู้นำศาสนาส่วนใหญ่เรียนแบบปอ
เนาะ แต่มีบ้างที่มีได้เรียนศาสนาแต่ได้รับเลือกให้เป็น
กรรมการมัสยิดนับว่าเป็นผู้นำศาสนาเช่นกัน

2. ผลกระทบของโครงการ

ก่อนที่จะสรุปผลของโครงการทั้ง 8 โครงการ
คณะผู้ประเมินขอสรุปสถานการณ์เกี่ยวกับยาเสพติด
โดยทั่วไปก่อน ดังนี้ : -

กลุ่มประชากรเป้าหมายทุกกลุ่มในพื้นที่ระบอบรุนแรง
ยอมรับว่าหมู่บ้านของตนเองมีการแพร่ระบาดอย่างสูง
และประชากรในพื้นที่ระบอบเบาง ส่วนใหญ่ก็ยอมรับ
ว่ามีการระบาดของยาเสพติดแต่อยู่ในระดับต่ำ

การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับยาเสพติดของทาง
ราชการ ประชากรส่วนใหญ่ทราบจาก วิทยุ และโทรทัศน์
แต่ส่วนใหญ่ก็เห็นว่า การเข้าถึงประชาชนโดยการณรงค์ต่อ
ด้านยาเสพติดยังอยู่ในระดับต่ำ ทั้งในพื้นที่ระบอบรุนแรง
และในพื้นที่ระบอบเบาง ทั้งการแก้ไขปัญหายาเสพติด
ของรัฐบาล ก่อนจะมีโครงการก็อยู่ในระดับกลาง

สำหรับการได้ยินชื่อโครงการทั้ง 8 โครงการนั้น

ประชากรทุกกลุ่มส่วนใหญ่ไม่เคยได้ยินชื่อก่อน และไม่
เคยเข้าร่วมโครงการ บางส่วนที่เข้าร่วมโครงการนั้นก็เข้า
ร่วมโดยการเข้ารับการอบรม เช่นผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่น
เข้าอบรมในโครงการชุมชนป้องกันปราบปราม ประชาชนเข้า
ร่วมในโครงการประชาสัมพันธ์และปฏิบัติการจิต-
วิทยา ส่วนเยาวชนก็เข้าอบรมในโครงการเยาวชนสัมพันธ์
เพื่อป้องกันยาเสพติด เป็นต้น

สำหรับการเผยแพร่ต่อไปนั้น ผู้ที่เข้าอบรมซึ่งมี
เป็นส่วนน้อยมากจะใช้วิธีการพูดคุยกับประชาชนบ้าง ชี้
แจงในที่ประชุมบ้าง และอ่านคู่มือฉบับอยู่ในวันศุกร์

อย่างไรก็ตาม ประชากรเป้าหมายส่วนใหญ่ เห็น
ว่าโครงการทั้ง 8 โครงการนั้นเป็นโครงการที่มีประโยชน์
ต่อการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นอย่างมาก จึง
เห็นควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องต่อไป

ด้านทัศนคติของประชาชน เยาวชน ผู้นำศาสนา
และผู้นำท้องถิ่น ทั้งในพื้นที่ระบอบรุนแรงและเบางต่าง
มีทัศนคติที่ดีต่อโครงการ ทั้งนี้พิจารณาจากความคิดเห็นว่า
โครงการเหล่านี้มีประโยชน์หรือไม่ ควรดำเนินการต่อไป
หรือไม่ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความต้องการที่จะรับทราบ
ข่าวสารของกลุ่มเป้าหมายซึ่งต่างก็บอกถึงทัศนคติที่ดีทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตามบุคคลบางคนในบางกลุ่ม อาจจะมี
ทัศนคติที่ไม่ดีต่อเจ้าหน้าที่บางคนที่ไม่ปฏิบัติหน้าที่อย่างจริง
จัง รับผิดชอบ ผลิตและค้ายาเสพติดเสียเอง โดยได้ให้ความ
เห็นนี้ในการพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐป้องกันและปราบ
ปรามได้ผลหรือไม่ เพราะเหตุใด

ด้านการเสพและการจำหน่ายหลังโครงการ
ทั้ง 8 โครงการแล้วนั้น จะเห็นว่า ผู้นำท้องถิ่นและผู้นำ
ศาสนา มีส่วนในการทำให้การเสพและการจำหน่ายลดลง
โดยเฉพาะผู้นำท้องถิ่นมีส่วนในการปราบปรามและแจ้งข้อ
ผู้ค้ายาเสพติด เพราะกลัวความไม่ปลอดภัยในชีวิต มีการ
ตักเตือนเพื่อนบ้าน เมื่อทราบว่าเพื่อน ๆ ติดยาเสพติด
โดยเฉพาะถ้าผู้นำท้องถิ่นหรือผู้นำศาสนาเป็นผู้
ตักเตือน ก็จะเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือฟังจากประชาชนมาก

ด้านความสำเร็จในการปราบปรามของเจ้าหน้าที่ บางกลุ่มเห็นว่าได้ผล แต่บางกลุ่มเห็นว่าไม่ได้ผล สาเหตุของการปราบปรามไม่ได้ผลก็คือ :-

1. ไม่มีการปราบปรามอย่างจริงจัง
2. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากประชาชน ผู้นำท้องถิ่น และผู้นำศาสนา
3. เจ้าหน้าที่บางคนค้ำเอง และบางคนรับสินบน
4. ญาติมิตรของเจ้าหน้าที่เองเป็นผู้ค้ำ ทำให้ไม่มีการจับกุม

ส่วนรูปแบบที่เหมาะสมในการป้องกันปราบปรามการระบาดของยาเสพติด ได้แก่

1. อบรมเยาวชนโดยตรง เพราะเป้าหมายหลักในการป้องกันและปราบปราม คือผู้เสพติดซึ่งเป็นเยาวชน
2. อบรมพ่อ - แม่ ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นผู้ควบคุมดูแลบุตรหลาน
3. อบรมผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่น เพื่อขยายผลให้การอบรมแก่เยาวชนต่อไป

สำหรับแนวโน้มในอนาคต กลุ่มประชากรเป้าหมายทั้งสองพื้นที่เห็นว่า ถ้าทางราชการมีโครงการเช่นนี้ต่อเนื่องกันไป การแพร่ระบาดของยาเสพติดคงจะลดลงอย่างแน่นอน ถึงแม้ว่าตามทัศนะของกลุ่มในพื้นที่ระดับรุนแรง เห็นว่าในปัจจุบันการแก้ไขปัญหายาของรัฐบาล ยังอยู่ในระดับต่ำ แต่ในพื้นที่ระดับเบาบางเห็นว่า ได้ผลในระดับปานกลาง

จึงอาจสรุปได้ว่า โครงการทั้ง 8 โครงการควรดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะของกลุ่มประชากรเป้าหมาย
ข้อเสนอแนะของประชาชน เยาวชน ผู้นำศาสนา และผู้นำท้องถิ่น ทั้งในพื้นที่ยาเสพติดระดับรุนแรงและเบาบาง เกี่ยวกับการป้องกันและการปราบปรามยาเสพติด

นั้นรวบรวมแล้วได้ดังนี้

1.1 พื้นที่ระดับรุนแรง

ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ต้องการให้รัฐประมุขชี้แจงให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติดในหมู่บ้านที่มีการแพร่ระบาด
- 2) ปราบปรามผู้ค้ำ-ผู้เสพอย่างจริงจัง ให้มีโทษหนักถึงขั้นประหารชีวิต
- 3) อบรมผู้นำชุมชน ทั้งผู้นำศาสนา และผู้นำท้องถิ่น เพื่อให้ขยายผลต่อไป
- 4) อบรมเยาวชนโดยตรง เพราะเป้าหมายหลักคือเยาวชน

เยาวชนมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ให้มีการปราบปรามผู้ค้ำ-ผู้เสพอย่างเด็ดขาด
- 2) อบรมพ่อ-แม่ ผู้ปกครอง และเยาวชนโดยตรง
- 3) อบรมผู้นำท้องถิ่น และผู้นำศาสนา เพื่อเป็นผู้อบรมชี้แจงแก่ประชาชนและเยาวชนต่อไป
- 4) หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐควรร่วมมือประสานงานอย่างจริงจัง
- 5) ควรตั้งคณะกรรมการกลาง เพื่อสอดส่องดูแลความประพฤติของเยาวชน และเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงาน

ผู้นำศาสนา มีข้อเสนอแนะมี ดังนี้

- 1) ให้มีการปราบปรามผู้ค้ำ-ผู้เสพอย่างจริงจัง
- 2) ควรอบรมเยาวชน สตรี เกี่ยวกับยาเสพติด
- 3) มอบหมายให้ผู้นำท้องถิ่น และผู้นำในกลุ่มต่าง ๆ ร่วมมือ และรับผิดชอบร่วมกันกับ หน่วยงานของรัฐ
- 4) อบรมผู้นำทุก ๆ พื้นที่
- 5) จัดตั้งองค์กรเพื่อสอดส่องดูแลในพื้นที่ของตน
- 6) ให้มีงบประมาณเพียงพอแก่การปฏิบัติงาน

ผู้นำท้องถิ่น มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ควรประชาสัมพันธ์โครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกัน การปราบปราม และการฟื้นฟูบำบัดแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง

2) ควรดำเนินการอบรมเกี่ยวกับยาเสพติดให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อจะได้เผยแพร่ต่อไป

3) ควรมีงบประมาณดำเนินการอย่างเพียงพอ

1.2 พื้นที่ระบอบเบาบาง

ประชาชน มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ควรให้การอบรมแก่พ่อ-แม่ ผู้ปกครองเพื่อจะได้ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดและในการอบรม ควรใช้ภาษามลายูถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าได้วิทยากรที่เป็นไทยมุสลิมจะเป็นการดียิ่ง

2) อบรมเยาวชนโดยตรง โดยอบรมทุกหมู่บ้าน

3) ปราบปรามผู้ค้า-ผู้เสพอย่างเด็ดขาด

4) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโทษของยาเสพติดทั้งทางวิทยุ และโทรทัศน์ โดยเฉพาะวิทยุควรจะเป็นภาษามลายูถิ่น

5) ปราบปรามผู้ผลิตและผู้ค้ารายใหญ่

เยาวชน มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) อบรมให้ความรู้แก่เยาวชน พ่อ-แม่ ผู้ปกครองอย่างทั่วถึง

2) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์

3) ปราบปรามผู้ค้ารายใหญ่ รายย่อย และผู้เสพอย่างจริงจัง โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน

ผู้นำศาสนา มีข้อเสนอแนะดังนี้

1) อบรมพ่อ-แม่ให้ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน

2) อบรมผู้นำเยาวชน เพื่อกลับไปขยายผลแก่เยาวชนในหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ

3) ควรแก้ไขที่ต้นเหตุ มิใช่แก้ไขที่ปลายเหตุ

4) ต้องปราบปรามชนิดถอนราก ถอนโคน

ผู้นำท้องถิ่น มีข้อเสนอแนะดังนี้

1) ให้ทางราชการร่วมมือกับสถาบันทางศาสนาอิสลามในการป้องกันการติดยาเสพติด

2) ให้ผู้นำศาสนาอ่านคุฏบะฮ์ในวันศุกร์

3) ให้ระดมผู้นำท้องถิ่นให้มากที่สุด เพื่อให้การอบรมแก่พ่อ-แม่ ผู้ปกครองและเยาวชน

4) ให้ผู้นำศาสนาเผยแพร่ ทุกหมู่บ้าน ทุกมัสยิด

5) จับผู้ค้ารายใหญ่ให้ได้

2. ข้อเสนอแนะของคณะผู้ประเมินโครงการ

1. ควรอบรมเยาวชนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักให้ทั่วถึงโดยมอบให้ผู้นำศาสนา และผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ประสานงานร่วมกัน

2. ควรให้วิทยากรผู้เชี่ยวชาญ จากสถาบันทางศาสนาอิสลามเข้ามีส่วนร่วมในการป้องกันการเสพติด เช่น คณะกรรมการอิสลาม อาจารย์จากวิทยาลัยอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

3. ควรดำเนินการโครงการทั้ง 8 โครงการต่อไปอย่างต่อเนื่อง

4. ควรมีการประเมินโครงการทุกโครงการและประเมินแบบครบวงจร

5. ควรให้ผู้นำศาสนาเผยแพร่ในมัสยิด หรือสุเหร่าโดยการอ่านคุฏบะฮ์ หรือสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดในการสอนศาสนาแก่ประชาชน

6. ผู้นำท้องถิ่นต้องมีความเด็ดขาด ในการป้องกันและปราบปราม

7. ควรประเมินผลเจ้าหน้าที่ตำรวจ ดชด. ฯลฯ ที่เข้าร่วมปฏิบัติงานในโครงการทั้ง 8 โครงการ ซึ่งจะให้การประเมินผลสมบูรณ์มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กองทัพภาคที่ 4, สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2534. แผนปฏิบัติการ
โครงการแก้ไขปัญหายาเสพติด 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้. (สิงหาคม - พฤศจิกายน
2534).